

Nők a közjogi méltóságok politikai imázs-stratégiájában

1. Bevezetés

A modern politika imázsok harca, amely harcban a politikusok a média-szakemberek által kialakított szerepeken keresztül nyerik el választóik bizalmát. Az állampolgárok olyan személyekre teszik le voksukat, akik meglátásuk szerint megfelelően képviselik érdekeiket majd a jövőben. Ennek eldöntéséhez azonban a legtöbb választó nem rendelkezik elegendő és releváns információval. Azzal a tudáshalmazzal bírnak, amit a médián keresztül juttatnak el hozzájuk; tehát a tömegkommunikáció és a digitális kommunikáció befolyásoló szerepe megkérdőjelezhetetlen. Napjainkban inkább a média és a politika összefonódásával létrejövő politainment veszi át a szakmai politizálás helyét.¹ A választópolgárok a tényleges politikai események helyett inkább a politikusok civil életére kíváncsiak és az alapján döntenek el, hogy kompetensek-e az adott politikai helyzet megoldásában. Ennek a civil életnek része a nő, amely alakot szimbólumként használják a politikusok imázsának formálásában. Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy az Amerikai Egyesült Államokban és Magyarországon a politikai vezetők feleségei milyen hatással voltak, illetve vannak férjük imázsára. Más politikai berendezkedés tapasztalható a két országban és a földrajzi távolság is meglehetősen nagy, azonban az USA tekinthető a politikai imázs gyártás alapító műhelyének, így ezért választottam ezt a hazánktól több tekintetben is eltérő országot. Az eltérés fő oka a politikai kultúra különbségeiben keresendő, amelyek a politikai antropológia módszereivel ragadhatóak meg.

Kutatásom középpontjában kifejezetten az amerikai és a magyar legnagyobb közjogi méltóságok feleségeinek politikai nyilvánosságban betöltött szerepe, illetve annak szimbolikája áll. A nő jelenlétével olyan választókat nyerhet meg, akiket férje talán nem tudott volna megszólítani. A hivatali pozícióból eredő hatalmával a társadalom érdekében rendelkezik, a nemzetről gondoskodni kívánó nő szerepét tölti be.

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy mi okozza a két országban a közjogi méltóságok feleségeinek eltérő médiareprezentációját. A kérdés megválaszolásához a kiemelendő politikusfeleségek közszereplését esettanulmányokon keresztül kívánom bemutatni. Munkám során a szakirodalom felhasználása mellett alapvetően újságcikkeket, honlapokat, közösségi portálon kialakított profiloldalakat elemeztem és egy általam kialakított szempontrendszer segítségével hasonlítottam össze a közjogi méltóságok feleségeinek férjük karrierjében játszott szerepét.

---

¹ JANKOVICS ZSANNETT (2008): *A személyek jelentősége a politikában*. Budapest: Médiakutató. 33-46.

2. A modern nő és a politika viszonya

A társadalom organikus egésze, amely végső soron férfiak és nők interakcióiból épül fel, sokáig háttérbe szorította a nőket. A történelem során a természettudományok fejlődésével, biológiai elméletekkel támasztották alá a nők elnyomásának jogosságát, majd amikor a XIX. században a nők jelentősebb jogokat tudhattak magukénak, elcsendesedtek az effajta bizonyítási teóriák. Az emancipáció kibontakozásával lehetőséget kaptak annak bizonyítására, hogy ők is helyt tudnak állni azokon a területeken, ahonnan korábban férfitársaik kiszorították őket. Ilyen terület volt többek között a politika is, ahol a XIX. században fokozatosan jogosultságot kaptak az aktív részvételre. Napjainkban pedig egyre nagyobb szükség van a politikai színterén a nők jelenlétére, mivel tapasztalataikkal, a férfiakétól eltérő nézőpontjukkal elősegíthetik a döntéshozatalt.²

2.1 A politikusfeleségek szerepe a nők esélyegyenlőségért folytatott harcában

A jelentős médiafigyelmet jelentő politikai pozíciók, mint a magyar miniszterelnök és köztársasági elnök illetve az amerikai elnök szerepei, az ország koordinálása és reprezentálása mellett egyéb kötelezettségeket is ró a pozíciót betöltőkre. Ezek közül az első és legfontosabb elvárás a példamutatás. Akkor fogják elismerni a politikust, hogyha a politizálás mellett valamiben kiemelkedőt tud nyújtani. A gondos és odaadó feleség, a szerető család egy ilyen kiemelkedési pont. Az elnök felesége hivatali pozíciójából eredő hatalmát és befolyását könnyedén használhatja a nők jogaiért való harcra és a közéletben való szereplésük elfogadottságának növelésére.

Az USA-beli elnökfeleségek élnek ezzel a lehetőséggel; számtalan példát láthattunk már arra, hogy az elnök felesége biztosítja a publikumot arról, hogy férje mellett áll.³ Ezen hagyományosan elvárt szerepén túllépve azonban ő maga is igyekszik egy vagy több ügy előrelendítésének érdekében is kihasználni a szerepével kapott hatalmat. Hogy a modern politikai csatározások időszakából említsek példát, a jelenlegi First Lady, Michelle Obama abban igyekszik segíteni a nőknek, hogy megtalálják az egyensúlyt a munka és a család között, Laura Bush a családok és a nők jólétéért kampányolt, Hillary Clinton pedig a nők és gyermekek jogaiért állt ki egyéb más területek mellett az ország első asszonyaként. Az elmúlt húsz évet öleli fel ennek a három nőnek a tevékenysége.

Magyarországon azonban egészen más a politikai helyzet. A két ország közötti különbséget e tekintetben az országok GAP mutatója alapján kialakított rangsorban való elhelyezkedésük is jól szemlélteti. A Világgazdasági Fórum 2006-ban vezetett be a gender gap mutatót, amellyel a nemi alapú egyenlőtlenségek és azok mértékének alakulását nyomon tudja követni. A mutató gazdasági, politikai, oktatásbeli és egészségügyi alapokon létrehozott kritériumrendszer és úgy alakítja a rangsorolást, hogy időben ténylegesen össze lehessen hasonlítani az egyes régiókat és jövedelmi csoportokat. A rangsor célja, hogy felhívja a figyelmet a gender gap mutató által bemutatott tényeknek illetve a rangsor mögött rejlő módszertant és kvantitatív elemzéseket alapul véve olyan tervezeteket hozzanak létre, amely a nemek közötti szakadék csökkentését segíti. Amíg ebben a rangsorban az USA a 17. helyen, addig Magyarország a 85. helyen áll a 2011-es felmérések szerint.⁴ A listán 130

² SZAPOR JUDIT (2009): *Nők és politika vagy a női politizálás története*. Budapest: Rubicon. 4. szám

³ A későbbiekben, az esettanulmányokban példákkal támasztom alá kijelentésemet

⁴ HAUSMANN, RICARDO; TYSON, LAURA D.; ZAHIDI, SAADIA (2011): *The Global Gender Gap Report* <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-2011/> Megtekintve: 2011-11-29

ország szerepel, tehát hazánk erősen a lista második felében kapott helyet. Olyan helyzetben, amely Magyarországon e mutató szerint uralkodik, a miniszterelnök és a köztársasági elnök feleségének még fontosabb lenne a nők érdekeiért kiállni. Az ő szerepük egyelőre azonban nem ebben teljesedik ki. Az ország lakossága nem érdeklődik irántuk, teljes mértékben a férfiak uralják a politika minden területét. A családpolitika, a hátrányos helyzetű csoportok-köztük a nők is szerepelnek- jogainak védelme, a gyermekek segítése mind-mind olyan terület, amely a női empátiát, szociális érzékenységet igényelné. Egyelőre azonban az e pozíciókat betöltők körében kevés kezdeményezés tapasztalható, ha mégis, akkor a média figyelmét általában elkerüli.

A média azon fontos szerepét, miszerint meghatározza azt, hogy miről gondolkodjanak az emberek, a következő fejezetben fogom tárgyalni. A továbbiakban a politikusfeleségek közéletben játszott szerepét a politikai kommunikáció oldaláról vizsgálom. Megközelítem azon a belátáson alapszik, mely szerint a modern versenyelvű politikai kommunikációban meghatározó szerepet játszanak a politikai imázsok, melyek kialakításában, vagy rombolásában szerepet kaphatnak a politikusfeleségek is. Ezért a következő fejezet a női szerepek kiemelésével a politikai kommunikáció és a politikai antropológia néhány alapfogalmának tisztázására irányul.

3. Politikai kommunikáció és politikai imázs

A politikai kommunikáció és politikai antropológia kutatási, elemzési eszközeinek segítségével készítem dolgozatomat, így ezt a két fogalmat és kapcsolódási pontjaikat vezetem be a következőkben.

3.1 A politikai kommunikáció és a politikai antropológia fogalma

A politikai kommunikáció értelmében a kommunikáló felek társadalmi, politikai szempontból releváns témákról beszélnek, amely során politikai nyilvánosságot hoznak létre úgy, hogy a közügyeket vitathatóvá teszik. A közügyek vitathatósága a versenyelvű politikai rendszerek, azaz a demokráciák sajátossága. A politikai nyilvánosság három fő szereplője a politikai rendszer, a média és az állampolgár.⁵ A média jelentős szerepet játszik a politikai nyilvánosság létrehozásában és közvetítésében, amellyel lehetővé teszi a hatalom ellenőrzését, ellensúlyok kialakítását. A negyedik hatalmi ágként is definiált média ma már elemi szerepet játszik a politikában. Az emberek aszerint ítélik meg az egyes eseményeket, hogy milyen üzenetet közvetítenek számukra a tömegkommunikációs eszközökön keresztül, a politika meghatározó színhelye már nem a parlamentben van, hanem a médiában. Ha a média nem emel valamit a közérdeklődés középpontjába, sok esetben úgy tűnhet, mintha nem is történt volna meg. Mint a korábbi példából is láhattuk, míg az amerikai politikusfeleségek tevékenységét figyelemmel kísérik, a magyar választópolgár jellemzően csak véletlenül értesülhet a közismert politikusok feleségeinek közszolgálati cselekedeteiről.⁶

A modern politikus médiatudatossá vált, jó kommunikációs és adaptációs képességekkel rendelkezik, így meg tud felelni a politika mediatizálódása során kialakult követelményeknek.⁷

⁵ MAZZOLENI, GIANPETRO (2002): *Politikai kommunikáció*. Budapest: Osiris Kiadó. 39.

⁶ A Magyarországi politikusfeleségek c. részben erre számos példát láthatunk majd

⁷ MAZZOLENI, GIANPETRO (2002): *Politikai kommunikáció*. Budapest: Osiris Kiadó. 39-42.

A politikai kommunikáció során alkalmazott eszközöket, azok kulturális céljait és kontextusát egy másik tudomány, a kulturális antropológia vizsgálja. Kutatási témám szempontjából ennek a tudományterületnek azért van jelentősége, mert az, hogy egy-egy politikai rendszerben milyen eszközökkel történik a politikai kommunikációs célok megvalósítása, nagymértékben függ a célközönség, a befogadó társadalom kulturális sajátosságaitól. A politikai kommunikáció női szereplői és kifejezetten a politikusok oldalán imázslelményként megjelenő nőalakok más és más hatást válthatnak ki egy maszkulin, vagy inkább egy feminine jegyekkel rendelkező kultúrában.⁸

A politikai antropológiai szempont beemelése a vizsgálatba tehát elkerülhetetlen. Vizsgálódásait a politika világában és a hatalom dimenzióiban végzi: a politika intézményeit, szereplőinek viselkedését, az előnyben részesített eszmerendszereket tanulmányozza, amelyek „adott kulturális normák, előírások, tudáskészletek kontextusába ágyazódnak.”⁹ Így módon a politika pedig használja és maga is formálja a kultúrát. A politika és kultúra összekapcsolása a „rögzített vagy gyakran kimondatlan megállapodások, szokások, eljárások olyan együttesét jelenti, amely a politikai élet szereplőinek gondolkodását, értékrendjét, mentalitását köti össze egy adott korban, avagy politikai arénában.”¹⁰ Tehát e politikai színtér tanulmányozását végzi a politikai antropológia a hatalom szimbolikus eszközeire, a politikai rítusokra és a politikai nyelvre való különös tekintettel.

3.2 Politikai szimbolika

A társadalmi cselekvés során minden cselekedet hatalmi viszonyok között zajlik, és szimbolikus mozzanattal bír. A szimbólum „az emberi gondolkodás egyik alapeszköze, a kultúra szerveződésének, s ezért bármilyen társadalmi elemzésének éppolyan alapegysége, mint a fizikai világ elemzésének a mennyiségi kategóriák.”¹¹ Használata kulturális megegyezéssel alapuló, kultúrafüggő. Csak akkor szolgál szimbólumként, ha a dekódoló számára jelentéssel bír a leképeződés. Ha ez nem jön létre, csupán egy tárgyként funkcionál, nem pedig jelként.¹²

A női alak szimbólumként való ábrázolása a történelem kezdete óta bevett szokás. Számos görög mitológiai alak között szerepel nő is. A népek számára talán legfontosabb érték, a béke és szabadság jelképe, szintén egy nőalak. Erre jó példaként szolgál az amerikai Szabadság-szobor vagy Budán, a Gellért-hegyen található, ugyanezzel a névvel illetett szobor is. Mindkét esetben egy női alak jelképezi a békét és az annak megkötésével eljövendő szabadságot az amerikai illetve a magyar nép számára.

A szimbólum politikai szerepét tekintve azért jelentős, mert egymást erősítő és egymással ellentétes gondolatokat is képes összefogni és közvetíteni, konkrét történelmi eseményeket univerzális értékekkel tud összekapcsolni illetve erős érzelmi reakciókat válthat ki, hogyha szükséges. Hatása a kritikai gondolkodás háttérbe szorításában, a cselekvőképesség korlátozásában illetve társadalmi mozgósítás elérésében van.¹³

⁸ HOFSTEDE, GEERT; HOFSTEDE, GERT JAN (2008): *Szervezetek és kultúrák. Az elme szöfvere*. Pécs: VHE Kft. 160-163.

⁹ KELLER TAMÁS (2009): *Magyarország helye a világ értéktérképén*. Budapest: Társi. 7-10. http://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/gazdkult_wvs_keller.pdf Megtekintve: 2012-03-10

¹⁰ HOFSTEDE i.m. 12.

¹¹ KAPITÁNY ÁGNES, KAPITÁNY GÁBOR (2010): *Ikónikus fordulat vagy valami más? KÉK művelődéstudományi folyóirat*. IV/I, II. szám 7.

¹² KAPITÁNY i.m. 9.

¹³ ZENTAI VIOLETTA (1997): *Politikai antropológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 19.

3.3 A politika perszonalizációja és a politikai imázs

Amíg korábban az ideológiák, napjainkban a személyek határozzák meg a politikát, így minden politikai párt rendelkezik egy pártvezérrel.¹⁴ Egy csoport politikai hatalmában fontos szerepet játszik a kiválasztott politikus karizmája, amely értékes szavazatokat gyűjt és garantál. A pártvezér az információ megszemélyesítőjeként funkcionál, mégpedig úgy, hogy csökkenti a politika átláthatatlanságát, szemléletessé teszi azt, illetve a párt gyengeségeit és erősségeit szimbolizálja. Ez a jelenség a politika perszonalizációja, más néven vezéresedés. A politika megszemélyesítését a politikai hírek nevekkal, arcokkal való összekapcsolásával éri el.¹⁵ Mindezt az teszi lehetővé, hogy ma már nem igazán keresett a tényleges politikai vita, ezért jó megoldásként szolgál a pártprogram egy személyre való szűkítése. Olyan karaktert alakítanak ki a politikus számára, amelyben a közönség könnyen megbízik és a közszereplésben sikeres. A bizalomkeltés egyik eszköze a magánéletbe való betekintés lehetősége. Ilyen esetekben a politikus magánéletének egyes elemeit szivároztatja a róla kialakított képbe, rendezett családi háttéréről ad tanúbizonyságot vagy esetlegesen az őt ért bánatot osztja meg a választópolgárokkal. Ilyenfajta szereplések legjellemzőbb karaktere a nő, mint feleség, szerető, vagy családanya.

A kialakított szerepek szerint kell tevékenykednie a politikusnak, ezért a színészi tehetség egyre fontosabb paraméter a politikában.¹⁶ „A politika és a mozivászon sztárjai hasonló életmódot folytatnak, ugyanúgy függnék a publikumtól, állandóan reprezentálnak, ápolják imázsukat, és néha-néha exhibicionista irányzatok mellett állnak ki”¹⁷

3.4 Imázsközvetítés a médiában

A média a mindennapok aktív kommunikátora, véleményformáló és a politikai napirendet felállító intézmény. A napirend-kijelölés vagy agenda-setting a média közönségre való befolyását jelenti abban, hogy az miként értesül a társadalmi és a politikai témákról.¹⁸ Az általa közvetített imázsnak döntő szerepe van a politikus karrierjében. Amennyiben az imázs nem kap médiafigyelmet, a jelölt pozitív tulajdonságai semmit sem érnek, feleslegek.

A tömegkommunikációs eszközök közül a televízió a legjelentősebb imázsszformáló, mert a televíziós csatornák sikeressége a hírértéktől függ és minél több hírfaktorról bír egy esemény, annál nagyobb lesz a hírértéke. A hírfaktor lehet bármilyen történet, amely a mindennapitól eltérő, meglepő, exkluzivitással bír vagy konfliktust, krízist mutat be. Itt különösen nagy jelentősége van a magánélettel kapcsolatos eseményeknek, szerepléseknek, nyilvánosságra került videóknak vagy képeknek. A híradások minden esetben támogatják a

¹⁴ JANKOVICS ZSANETT (2008): *A személyek jelentősége a politikában*. Budapest: Médiakutató. http://www.mediakutato.hu/cikk/2008_01_tavasz/03_szemelyek_a_politikaban/ Megtekintve: 2012-02-20

¹⁵ JANKOVICS i.m. 1.

¹⁶ Uo.

¹⁷ Uo.

¹⁸ HEGEDŰS ISTVÁN, SZILÁGYI GÁL MIHÁLY, SIPOS BALÁZS ET AL. (2004): *Politikai Kommunikáció*. Budapest: Médiakutató.

http://www.mediakutato.hu/cikk/2005_01_tavasz/02_politikai_kommunikacio_2004/ Megtekintve: 2012-02-20

politikai perszifikációt, hiszen a médiaesemények személyekről szólnak. Ez tovább erősíti azt a tényt, hogy a politika és média kölcsönösen függenek egymástól.¹⁹

A digitális média megjelenése valamelyest árnyaltabbá teszi a tömegkommunikációs eszközök politikaközvetítésben betöltött szerepét. Az internet segítségével a befogadó maga tudja szelektálni azt, hogy miről akar több információt megtudni illetve bármikor hozzájuthat korábbi forrásokhoz. Az olcsóbb kapcsolattartás miatt a kisebb politikai pártok körében az internet a népszerűbb.²⁰ A magyar politikusfeleségekről alakuló imázs alakításában az internetnek szintén nagy szerepe van. Míg férjeik a televízióban szerepelnek, addig róluk a saját honlapjukon vagy közösségi portálon létrehozott profiljukból tudhatunk meg többet. Az internet tehát alkalmas az irányukba közömbös média hallgató falának áttörésére.

A televízió napjainkban az emóció, az információ és a szórakoztatás keverékéből áll. Ezért van szükség többre, mint pusztán tényszerű információra a hírműsorokban is. A televízió nézésekor a kép, a mozgás, a hang, a zene, a hangulat mindegyike előbb kelt hatást bennünk, mint az elmondott szöveg. Az infotainment jelensége beszívárog a kereskedelmi tévék hírműsoraiba, a show-műsorok kelléktárát alkalmazzák: látványos, dinamikus, személyiségközpontú hírblokkokat hoznak létre. A beszélgetős műsorokban egyre inkább feltűnnek a politikusok is, akik részt vesznek a politainment típusú politikaközvetítésben, ahol a szórakoztatva politizálás a fő cél. A talk-show-k beszélgetéseiben garantáltan előke­rül a politikus magánélete, ami egy újabb eszköz arra, hogy imázsát pozitívan ítéljék meg a szavazók.

Az ilyen műsorokban lehetőség nyílik olyan személyek megszólítására is, akikhez más csatornákon keresztül nem lehet eljuttatni a politikus imázsát. A beszélgetés beszéd-, és vitatéma lehet a hétköznapiakban, így nyit a politikában való részvételre. További lehetőséget teremt egyes események vagy hírek részletesebb kifejtésére, amelyek során érzelmi dimenziókat is érinthet a politikus.²¹ A Gresham-féle információs törvény²² értelmében a kis mennyiségű személyes információ sok személytelen információt szorít ki, ezért olyan fontos a politikusok magánélete.

4. A nő, mint a politikai imázs eszköze

A „te és én” közönséghez való hasonlóság reklámpsichológiai elemeit a politika is alkalmazza a karakterteremtéskor. A közemberek életébe rövid időre szóló beolvadás, a családdal való együttes szereplés mind-mind értékes eleme az imázsépítésnek. A család tekintetében egyes családtagok olyan népszerűvé válhatnak, hogy az a politikus számára többet érhet, mint az egész család együtt.²³ A családtagok közül legtöbb esetben a nő emelkedik ki, legyen szó feleségről, anyáról vagy lányról. A nő már számos esetben bizonyította a

¹⁹ JANKOVICS ZSANETT (2008): *A személyek jelentősége a politikában*. Budapest: Médiakutató. http://www.mediakutato.hu/cikk/2008_01_tavasz/03_szemelyek_a_politikaban/ Megtekintve: 2012-02-20

²⁰ MERKOVITY NOBERT (2011): *A politikai tartalmú közlésfolyamat új kora. Politikai kommunikáció a hagyományos és az új kommunikációs technológiák korában*. Doktori értekezés. 149-150. http://doktori.bibl.u-szeged.hu/800/1/Merkovity_Norbert_ertekezes.pdf Megtekintve: 2012-02-28

²¹ JANKOVICS ZSANETT (2008): *A személyek jelentősége a politikában*. Budapest: Médiakutató. http://www.mediakutato.hu/cikk/2008_01_tavasz/03_szemelyek_a_politikaban/ Megtekintve: 2012-02-20

²² JANKOVICS i.m. 3.

²³ JANKOVICS i.m. 4.

történelem során, hogy befolyással bírhat a férj a közönség által kialakított képére, politikai sikerére.

Például Horthy Miklósné férje kormányzóvá választása értelmében Magyarország „Főméltóságú Asszonya” lett. A kormányzóság ideje alatt Purgly Magdolna férjével tartott minden reprezentációs eseményen, és a külföldön tett látogatások alkalmával is. Elismerően vélekedtek róla nemzetközi szinten is. Hitlernél tett látogatásukkor, a Führer virágfüzérrel kedveskedett a kormányzó feleségének, amely különösen nagy figyelmességnek számított a német vezetőtől. A háború évei alatt nyomorenyhítő akcióiban a harcok során özvegyé vált nők és családjaik számára biztosított otthont. A nemzeti érzés fokozása érdekében pedig kampányt indított a magyaros női viseletért.²⁴

Az USA-ban pedig Gerald Ford felesége, Betty Ford egészségügyi problémájának következtében vállalt jelentős közéleti szerepet. A rákból való felépülés erősítette meg őt abban, hogy kiálljon az amerikai publikum elé és felvállalja a vele történeteket, illetve arra buzdítsa a nőket, hogy az egészségüket fontosabbnak tartsák a hiúságuknál és járjanak rendszeresen rákszűrésre. Emellett kiállt az abortusz törvényessé tétele mellett, és a nyilvánosság előtt beszélt az idegösszeroppanásáról is. Ezen megnyilatkozásai eredményeként a Newsweek magazin az Év Nőjének választotta Betty Fordot illetve a Fehér Ház és az amerikai nép közötti nagy távolságot jelentősen csökkenteni tudta.²⁵

4.1 A nő szerepe a politikai imázsépítés sikerében

A következőkben néhány olyan konkrét esetet emelek ki, amikor a nő jelenlétét, segítségét, kisugárzását felhasználva próbált politikai sikereket elérni a férfi. Az egymásra támaszkodó házastársak harmóniája, a nő szociális érzékenysége, a családi idill képe, a nyugodt háttérrel biztosító családanya médiában való bemutatása nagyon fontos elemei a politikai imázsépítésnek.

Gerhard Schröder német kancellár házassága a média szeme láttára zajlott. Az 1986-os parlamenti kampányban közösen szerepeltek „A politika nem minden” szlogennel utalva magánéletükre, kiegyensúlyozott kapcsolatukra. Többször vállaltak közös tévés szereplést és készült egy tandem plakát is kettejükéről, melynek jelmondata „A feleségem megadja az irányt, csak aztán lépek a pedálra” volt. A kancellár sikeres családi élete politizálása mellett további stabilitást sugárzott a publikum felé. A későbbiekben szót ejtek arról, hogy magánéleti változásai milyen nagymértékben függtek a média pártosságától.²⁶

Franciaországban Valéry Giscard d'Estaing 1974-ben feleségével és lányával való szereplésekor szűnt meg a határvonal, amely elválasztotta a magánéletet a politikától. Az elnökválasztási kampányban lánya is szerepelt illetve feleségével járta országjáró körútját a politikus.²⁷

Az USA-ban az idősebb George Bush és Bob Dole is nagymértékben feleségük jóhírére, közkedvelt karakterére támaszkodtak kampányaik során. George 1988-ban sikerrel járt kampányával. Bob Dole felesége a '80-as években közlekedési majd munkaügyi minisztere, 1991 és 1999 között az Amerikai Vöröskereszt elnöke volt és 2000-ben maga is

²⁴ ESTÓK JÁNOS, SZERENCSÉS KÁROLY (2007): *Híres nők a magyar történelemben*. Budapest: Kossuth Kiadó. 210-213.

²⁵ MARTON KATI (2010): *Aki kihozta az abortuszt a sufnyiból*. Múlt-kor történelmi magazin. 80-81.

²⁶ JANKOVICS ZSANETT (2008): *A személyek jelentősége a politikában*. Budapest: Médiakutató.

http://www.mediakutato.hu/cikk/2008_01_tavasz/03_szemelyek_a_politikaban/ Megtekintve: 2012-02-20

²⁷ JANKOVICS i.m. 5.

indult az elnöki posztért. Tehát Dole egy politikai szempontból igen ambiciózus nőre támaszkodott. 1996-ban indult az elnökválasztáson, de Bill Clintonnal szemben alul maradt a politikai versenyben.²⁸

4.2 A nő, mint a karaktergyilkosság eszköze

A politikus imázsát legkönnyebben a szexuális tartalmú támadásokkal lehet csorbítani. Számos esetben vádoltak már férfiakat azzal, hogy hűtlenek voltak feleségükhöz. A vádak általában azzal a szándékkal születnek, hogy az információforrás anyagi hasznot húzzon az esetből vagy pedig a politikus bukásával az ellenfél táborából kerüljön ki a győztes személy.

A lejárató kampány első lépése a botrány kirobbantása. Ezután a botrányos ügy a közvélemény-kutatókhoz kerül, akik felméri, hogy a botrány mely elemei a leginkább károsak a választók szemében és ennek értelmében a vádló fél médiaszakemberekből álló stábja mindent megtesz azért, hogy ellehetetlenítsék az ellenfelet. Attól függően, hogy a támadott fél milyen szakértői gárdával, családi támogatással bír, elbukik vagy megmenekül a politikai megsemmisüléstől. Legtöbb esetben, még ha magánszemély is robbantja ki a botrányt, a politikai ellenfelek kezében van az irányítás.

A korábban említett Gerhard Schröder 1997 őszén elvált feleségétől. Ahogyan a boldog házassévek, úgy a kellemetlenségekkel járó válás is a média szeme előtt zajlott. 1996-ban a médiában tárgyilagos szöveg jelent meg az eseményről, majd nem sokkal később fotók a politikusról és új párjáról. A volt feleség 1997. márciusi nyilatkozata azonban nemcsak a magánembernek, hanem a politikusnak is szemrehányást tett közös életük során elkövetett cselekedetei miatt. A médiumok pártszimpátiájuktól függően alakították a közvéleményt a politikus magánéletével, így közvetve imázsával kapcsolatban.²⁹

2011-ben szexuális botrányral lehetetlenítették el az IMF vezérigazgatóját, Dominic Strauss-Kahn-t. Az elnöki posztra esélyes férfit a 2012-es köztársasági elnökválasztáson indulóként sem kívánta látni a francia nép a közvélemény kutatások szerint. 2011 tavaszán, már a szexuális zaklatás vádja miatt kirobbant botrány előtt is vádolták fényűző életmódja miatt. A politikus pártfogói szerint lejárató kampányt indítottak ellene.³⁰

A felsorolt példák alapján a nő lehet a férfi imázsának megerősítője, de rombolója is. Ennek az imázs-befolyásoló szerepnek azért van jelentősége, mert a választópolgárok nem a politika és az államigazgatási kategóriák mentén ítélik meg a választott politikusokat, hanem a civil életben betöltött szerepeik alapján. Nagymértékben csökken a politikai népszerűsége annak, akiről amiatt cikkez a bulvársajtó, mert hűtlen volt feleségéhez. Azt a következtetést vonja le az állampolgár, hogy aki a magánéletben hazudik és becsap másokat, az a politikai szférában is ugyanezt fogja tenni. Nem politikai programok, hanem emberi értékek mentén döntenek. Nem annak alapján szavaznak a pártot vagy politikai irányvonalat megtestesítő vezérre, hogy mennyire hatékonyan képviseli az ország érdekeit. Ennek megítélésére az állampolgárok sokszor nem is alkalmasak. Arról döntenek, hogy az imázsok alapján kit milyen embernek látnak. Ennek megítéléséhez pedig mindenki ért.³¹

²⁸ JANKOVICS i.m. 5.

²⁹ Uo.

³⁰ *A franciák többsége nem akarja Strauss-Kahnt elnöknek.*

http://hvg.hu/vilag/20110708_elnokvalasztas_strauss_kahn Megtekintve:2012-03-14

³¹ KÖRÖSÉNYI ANDRÁS (2003): *Politikai képviselet a vezérdemokráciában.* Politikatudományi Szemle. 10-11.

http://www.poltudszemle.hu/szamok/2003_4szam/2003_4_korosenyi.pdf Megtekintve: 2012-03-21

Ebben érzik kompetensnek magukat a választók, amikor a kiválasztott személy mellett teszik le voksukat. Ha pedig ez így van, akkor ez felértékeli a civil tulajdonságok szerepét a politikus imázsában. E civil életnek pedig része a nő.

5. First Lady-k a Fehér Házban és Magyarország élén

Az államigazgatásban az Amerikai Egyesült Államokban az elnöki pozíció, Magyarországon pedig a mindenkori köztársasági elnök és a miniszterelnök feladatköre jelenti a legnagyobb közhatalmi méltóságot. Az ilyen típusú szerepek mindig nagy médiafigyelmet vonzanak, a megválasztott személyeknek az elvárt követelményeknek megfelelően kell viselkedniük, beszélniük, megjelenniük. A politikusokat gyakran elkísérik házastársaik is a szereplésekre. A politikai szertartás része, hogy az amerikai elnök illetve a magyar köztársasági elnök és a miniszterelnök is gyakran jelenik meg hitvesével a politikai, karitatív, kulturális rendezvényeken. Az USA-ban nélkülözhetetlen az elnök oldaláról a felesége, amíg Magyarországon nem okoz felháborodást, hogyha a nő mégsem jelenik meg egyes nyilvános szerepléseken. A két politikai kultúra felépítése, berendezkedése okozza az eltéréseket. Mégis, azt mondhatjuk, hogy a politikai vezetés, mint házastársakból álló pár, szimbólumként funkcionál mindkét társadalomban. Az erkölcsiség, a kölcsönös tisztelet, a stabilitás jelképeiként tartják számon őket. Egy egész népnek kell bizalmukba fogadnia őket az egyre inkább elidegenedetté váló világban. Ebben a helyzetben az emberek még inkább ragaszkodnak a szimbólumokhoz.³²

5.1 Amerika, ahol az elnöki pár házassága nemzeti ügy³³

A következőkben három amerikai elnökfeleségről kialakított imázsképet kívánok bemutatni annak érdekében, hogy rávilágítsak a nő a politikusok sikerességében játszott sorsdöntő szerepére.³⁴

5.1.1 Jackie Kennedy, a nő

Gazdag család leszármazottjaként tökéletes ízléssel bírt az irodalom, a költészet és a lakberendezés területein. Kiemelkedőt e területeken alkotott First Lady-ként. Kiváló tanulmányi háttérrel rendelkezett mindehhez; Washington után a párizsi Sorbonne egyetemen tanult illetve franciául és spanyolul is beszélt. Francia nyelvtudásának igen nagy hasznát vette mikor sikerült közelebb hoznia egymáshoz a francia és az amerikai államfőt 1961-es látogatásuk folyamán.

A hatvanas évek Amerikájában arra volt szükség, hogy az elnöki pár a külkapcsolatok terén helyt tudjon állni és ekkor ebből már nemcsak John Kennedy, hanem felesége is kivette a részét, ami férje hivatalát nagyban segítette. A hidegháború legnagyobb krízisét áthidaló elnöki ciklus alatt a Kennedy- házaspár hivatalos látogatást tett Franciaországban Charles, de Gaulle elnöknel, Bécsben Hruscsov szovjet vezetőnél és Indiában Jawaharlal

³² MAZZOLENI, GIANPETRO (2002): *Politikai kommunikáció*. Budapest: Osiris Kiadó. 114-116.

³³ Marton Kati nyomán használom ezt a kifejezést.

³⁴ Továbbá alá kívánom támasztani azt a feltételezést, mely szerint a közvetített imázs rész az, hogy az elnök felesége biztosítja a lelki egyensúlyt és nyugodt családi háttérrel az elnök számára és támogató, megértő házastársa. Tehát gondját viseli férjének, a kellemetlen igazságot is a szemébe mondja és tapintatosan kritizálja.

Nehru politikai vezető vendégei voltak az 1961-es év folyamán. Mindhárom találkozón az elnök felesége mentette meg a kínosnak ígérkező beszélgetéseket.³⁵ Elbűvölő bájának és intelligenciájának egy férfi sem tudott ellenállni, az ártatlanság álarca, amely erejét leplezte minden férfisívet engedékenyebbé tett. Az elnök a hazaérkezésük után adott sajtótájékoztatójában nagyon hálás volt feleségének a pozitív sajtóvisszhangért. Úgy jellemezte magát, mint a férfit, aki elkísérte Jackie Kennedy-t Párizsba.³⁶

A külpolitikai kapcsolatok fellendítése mellett a First Lady a kultúraközvetítésben is jeleskedett. A Fehér Házat beköltözésük után rövid idő alatt az amerikai kultúra fellegvárává alakította át az általa létrehozott White House Fine Arts Committee³⁷ segítségével, akinek tagjai elismert szakemberek voltak. Amikor 1962-ben bemutatta az átalakított elnöki lakot a nagyközönség előtt, minden műértő vágya az lett, hogy eljuthasson egyszer egy Fehér házi vacsorára. Arisztokratikus gondolkodásmódja azonban nem engedte meg számára, hogy bármelyik államfő számára ebédet adjon. Véleménye szerint semmit sem volt kötelező megtennie, éppen ezért az előírt protokollt gyakran megsértette azzal, hogy nem fogadta a számára nem eléggé művelt vagy érdekes személyiségeket.³⁸

5.1.2 Hillary Clinton, a politikus

A sajtóorgánumok kíméletlenségének a Clinton házaspár számtalanszor elszenvedője volt két elnöki ciklus betöltése alatt. A First Lady hagyományos szerepéből kitörni vágyó Hillary számtalanszor a média áldozatává vált, és ezért ezzel egész elnökségükről rendkívül ellentmondásos kép alakult ki. Egyes szakemberek szerint Bill Clinton elfecsérelte tehetségét azzal, hogy feleségének nagy mozgásteret adott elnöki ciklusuk alatt.³⁹

Hillary Rodham Clinton azonban nem kapta, hanem követelte magának a nagy felelősséggel járó szerepeket. Már gyermekkorában is a maximumra törekedett, hamar megfogalmazódott benne, hogy politikusként szeretne érvényesülni. A Wellesley-ben tanult politikatudományt, ahol végzős hallgatóként búcsúbeszédében a középosztály értékeit kritizálta. A Life magazin címlapjára került ezzel a cselekedettel. Tanulmányait a Yale-en, joghallgatóként folytatta. A jogi egyetemen folytatott tanulmányai során ismerte meg későbbi férjét, akinek már akkor segítségére volt a kongresszusi kampányban. Jó szervezőkészsége nagy hasznára volt Clintonnak a kampány során. Ezen kívül dolgozott beszédein és a közönség felé közvetített imázsát is formálta. Kampányuk sikerrel zárult.⁴⁰

A sikeres politikai előrement következő lépése az elnöki kampányban való részvétel volt. Ekkor már férje legfontosabb tanácsadója és stratégája volt. A munka nehezét ő végezte, férje így pedig a töle amúgy sem idegen emocionális szerepekben könnyebben érvényesülhetett. Ez a rendhagyó szereposztás nemcsak a kampány alatt, hanem az elnökség idején is megmaradt kettejük között. A házasságban nem a hagyományos nemi szerepek szerint működtek együtt a partnerek. Az erős, briliáns stratégia mellett Bill Clinton kibontakoztathatta politikai tehetségét. Nagyon kemény asszony léte kettejük közül ő volt a harcosabb,

³⁵ MARTON KATI (2009): *Titkos hatalom: avagy amikor az elnök felesége beleszól a történelembe*. Budapest: Corvina Kiadó. 126-128.

³⁶ LAHANN, BIRGIT (2010/II.): *Camelot úrnője*. Múlt-kor történelmi magazin. 51-52.

³⁷ A Fehér Ház Szépművészeti Bizottsága

³⁸ MARTON KATI (2009): *Titkos hatalom: avagy amikor az elnök felesége beleszól a történelembe*. Budapest: Corvina Kiadó. 131-132.

³⁹ MARTON i.m. 327.

⁴⁰ SCHNEIDER, DOROTHY; SCHNEIDER, CARL J. (2005): *First Ladies: A biographical dictionary*. Facts On File. 340.

a racionálisabb, a szervezésben hatékonyabb és ő volt az, aki sosem felejtett el megtorolni egyetlen sértést sem. Elképzelésük az volt, hogy az elnökséget is ketten vállalják, az elnök feleségének nem a hagyományos fél lépéssel a férje mögött álló szerepet szánták.⁴¹

Ennek jegyében az első elnöki ciklust úgy kezdték el, hogy olyan gyorsan és váratlanul változtattak a hagyományos szerepeken, hogy az sokkolta a közvéleményt és minden lépésükkel távolabb kerültek az amerikai néptől. Hillary magánélete helyett munkásságára kívánta irányítani a média figyelmét, azonban ezt nem sikerült elérnie. A választók konzervatívnak mutatkoztak e tekintetben, rosszalálták, hogy egyenjogú kíván lenni az elnökkel. Nem ezt szánták a First Lady szerepének. Ezt támasztja alá az egyik politikai szakértő véleménye is: „*A lényeg a házastárs szerepének a megítélése. A házastárs befolyását még hajlandóak tudomásul venni az emberek, elfogadják, de csak amíg át nem lép egy láthatatlan vonalat.*”⁴² Ezt a láthatatlan vonalat az elnök felesége gyors intézkedéseivel átlépte. Az elnöki ciklus első három évében tevékenységével a First Lady protokolláris szerepének nem tudott eleget tenni. Nem igyekezett az elvárt mintafeleség szerepének eleget tenni, illetve a lakossággal kapcsolatot teremteni. Küldetéstudata a szavazók szemében önelégültségnek tűnt. Ahogyan kívánta, döntéshozóként tekintettek rá, és mind az ellenzék, mind a sajtó támadta.⁴³

1995-ben azonban a hosszú küzdelem után, Hillary Clinton imázs-váltásra kényszerült. Az elnökség megmentése érdekében lemondott ambícióiról és hátrább húzódott. Többé nem járt be a Capitoliumba és a stratégiai tanácskozásokra sem. Innentől kezdve a nők és gyermekek jogainak védelmében, valamint a mellrák megelőzéséért kampányolt. 1996-ban jelent meg a családi anekdotákat leíró könyve *It takes a village* címmel. Ezzel eleget tett annak az elvárásnak, hogy az elnök feleségének élete elsősorban férje és gyermeke körül forogjon. Továbbá egy országos sajtóügynökség számára kezdett el cikkeket írni békés, politikamentes témákban. Ezekben a cikkekben szintén a hagyományos szerepnek felelt meg. Ha ez a profilváltás még nem lett volna elegendő a pozitív kép kialakításában, a Pakisztánba, Indiába, Nepálba, Törökországba vagy Chilébe tett útjai során róla írt nemzetközi cikkek mindenképpen enyhítették a vele szemben kialakult ellenszenvet. Amivel biztosan sikerült visszanyernie az amerikai publikum szimpátiáját, az a Pekingben, az ENSZ nagygyűlésen 1995. szeptember 5-én elmondott beszéde volt. A nők elnyomása ellen kampányolt. Ezzel az amerikai kormányzat emberi jogi képviselőjévé nőtte ki magát és világszinten a nők jogainak képviselőjeként vált ismertté.⁴⁴

Azt az időszakot, ami a megfelelő szerephez való illeszkedését illeti, ő maga a következőképpen jellemezte: „*Az elnök feleségének nincs határozott felelőssége. Ezzel mostmár tisztában vagyok. Nekem eddig mindig volt munkahelyem. Itt is csak azért vagyok, amiért mindenki más: az elnök miatt. Ez egy kicsit összezavart és eltartott egy darabig, míg hozzászoktam.*”⁴⁵

A legnagyobb rajongást azonban azzal tudta kiváltani, hogy az 1998-ban kirobbant Monica Lewinsky- ügy kimenetele ellenére is kitartott férje mellett a házasságban. A hónapokig eltartó tárgyalás során minden erejével azon volt, hogy megmentse férje elnökségét.

⁴¹ MARTON KATI (2009): *Titkos hatalom: avagy amikor az elnök felesége beleszól a történelembe*. Budapest: Corvina Kiadó. 330-331.

⁴² MARTON i.m. 336.

⁴³ MARTON i.m. 338-344.

⁴⁴ SCHNEIDER, DOROTHY; SCHNEIDER, CARL J. (2005): *First Ladies: A biographical dictionary*. Facts On File. 342.

⁴⁵ MARTON KATI (2009): *Titkos hatalom: avagy amikor az elnök felesége beleszól a történelembe*. Budapest: Corvina Kiadó. 359.

Tette ezt úgy, hogy minden atrocitás ellenére még mindig szerelmes volt a férjébe és egyszer ezt már bebizonyította egy ugyanilyen kellemetlen ügy kapcsán. Még elnökségük ideje előtt kirobbant a botrány, miszerint Bill Clintonnak házasságon kívüli kapcsolata volt Gennifer Flowers-szel. Amikor egy televíziós műsorban erről kérdezték, a következőket mondta: „Tudja, én nem azért ülök itt, mint amiért néhány nő kiáll a férjem mellett, például, mint Tammy Wynette. Azért ülök itt, mert szeretem és tisztellem őt és becsülöm azért, amin keresztülmegy, és amin együtt keresztülmegyünk. Ha ez nem elegendő az embereknek, hát ne szavazzanak rá.”⁴⁶

A Clinton házaspár rendkívül ellentmondásos politizálása részben abból adódott, hogy a First Lady számára a hagyományosan ezzel a szereppel járó feladatkörök nem jelentettek sokat. A publikum azonban nem engedte számára az önérvényesítést, arra kényszerült, hogy az elnök érdekében háttérbe húzódjon és a neki szánt szerepkör határain belül mozogjon. A feladat teljesítésével olyannyira visszanyerte a közvélemény támogatását, hogy még egy elnöki ciklust a Fehér Házban töltöttek. Akkor tudta leginkább segíteni férje karrierjét, amikor saját ambícióiról nem vett tudomást.

5.1.3 Michelle Obama, a példakép

Michelle Obama az első afroamerikai származású nő, aki a First Lady szerepkörét tölti be. Férje elnökké választása győzedelmeskedett az évszázados idegengyűlölet felett az országban. Obama elnökhöz képest felesége hitelesebben is tudja képviselni ezt a győzelmet⁴⁷, mivel ő nem tehetős családba született, így a gazdag családok sarjaival ellentétben a ranglétra alsóbb fokairól indult útjára, hogy a Princeton-on keresztül a Harvardig jusson. Családi háttere ellenére, olyan iskolázottsággal bír, mint Hillary Clinton. Mérheterlen akaraterőről, tehetségről és elszántságról tanúskodik ez az eredmény. Kiemelkedése tökéletes mintaként szolgálhat embertársai, különösen feketebőrű társai számára.⁴⁸

Michelle Obama a 2008-as elnöki kampányban játszott kiemelkedő szerepe vitathatatlan. 2007 májusától kezdve aktívan szerepet vállalt férje oldalán. Beszédeit, amelyekben főként az anyaság keretein belül a faji és oktatásbeli kérdésekkel foglalkozott, maga írta és jegyzetei felhasználása nélkül mondta el őket.⁴⁹ A kampányba többek között sikerült bevonnia közkedvelt Oprah Winfrey-t is, akinek rajongói jelentős szavazótáborot biztosítottak a leendő elnök számára. Az elnöki pozícióért való menetelésben interjút adott a The View talk show-ban, szerepelt a Ladies' Home Journal magazinban is. A sajtó segítségére volt abban, hogy öltözködésével is jó benyomást tegyen a szavazóközönségre⁵⁰. A People ma-

⁴⁶ SCHNEIDER, DOROTHY; SCHNEIDER, CARL J. (2005): *First Ladies: A biographical dictionary*. Facts On File. 344.

⁴⁷ BOKOR PÁL (2010): *Obama. Az út Honolulutól a Fehér házig, és mindig tovább*. Budapest: Atlantic Press. 21.

⁴⁸ MARTON KATI (2009): *Titkos hatalom: avagy amikor az elnök felesége beleszól a történelembe*. Budapest: Corvina Kiadó. 389.

⁴⁹ JOSH T. REYNOLDS (2007): *Michelle Obama: Campaigning her way*. USA Today. http://usatoday30.usatoday.com/news/politics/2007-05-10-michelle-obama_N.htm Megtekintve: 2012-02-20

⁵⁰ WENDY DONAHUE (2008): *Michelle Obama emerges as an American fashion icon*. http://www.chicagotribune.com/shopping/chi-michelle-obama-1112_qnov12,0,5421281.story Megtekintve: 2012-02-24

gazin a 2008-as év 10 legjobban öltözött hölgye közé választotta „klasszikus és magabiztos” megjelenéséért.⁵¹

Sikeres elnöki kampányuk után Michelle teljesen feladta civil hivatását és lányai nevelésére illetve az országról való gondoskodásra koncentrálni energiáit. Ami Hillary Clintonnak nem sikerült, azt Michelle Obama nagyszerűen tudja teljesíteni. Az ország mintafelésege és mintaédesanyja, aki nemcsak a saját családjáról gondoskodik, hanem óvó szárnyait igyekszik minden állampolgárra kiterjeszteni.⁵² Időt és energiát nem kímélve részt vesz az ország életében, közeli kapcsolatokat épít ki az emberekkel. Ez az, amit elvárnak az USA-ban a First Lady-től.

A kapcsolattartás eszközeként elsősorban az Internet van a segítségükre. Mind a Twitter, mind a Facebook oldalakon elérhetik a First Lady-t. Mindkét oldal ugyanazokat az információkat tartalmazza. Facebook profilja alapján értesülhetünk arról, hogy mit szeret olvasni, mi a hobbija, és melyik idézet a legkedvesebb számára. Tehát emberi oldaláról mutatkozik be.⁵³ Megosztja az imázsához illő jellemzőket az emberekkel. A legfontosabb, hogy hiteles és koherens képet alakított ki magáról, így nem kérdőjelezi meg, hogy az, amit állít magáról, valóban úgy van-e.

Ahogy a profiloldalról megtudhatjuk, tevékenységei a Let's Move programban, a háborúban érintett családok támogatásában, a nők abban való segítségével, hogy megtalálják az egyensúlyt a karrier és a család között, és a művészetek pártfogolásában merül ki. Tehát ezeken a területeken várható el tőle, hogy segítséget nyújtson az érintetteknek. Szerepének lehatárolása szintén fontos, hiszen így tisztában vannak az amerikaiak azzal, hogy mit várhatnak tőle. A First Lady ezen a területen is tudatosan építkezik. Állításai alátámasztásaként a Let's Move program keretein belül az egészséges táplálkozásra és a rendszeres testmozgásra hívja fel a figyelmet.

Igaz, hogy csupán a First Lady tevékenykedik ezen a területen, de hozzáállásából következik, hogy férje is egyet ért ezzel és ez az ő imázsára is jó hatással van. Ő az az elnök, akinek fontos, hogy a családja egészségesen étkezzon és felesége gondoskodik erről.

A First Lady számos rendezvényen tiszteletét teszi, amellyel igazolja valós támogatási szándékát. Ilyen volt például az International Women of Courage Awards díjátadó gáláján való részvétele Hillary Clintonnal karöltve.⁵⁴ A jelenlegi és a volt First Lady kölcsönösen nagyra becsülik egymást. Közösben működnek a nők támogatásának ügyében. A sikeres és hatékony közös munka eredményeképp ismét pozitív hatást kelthet a választókban. Tehát jó kooperációs képessége van. Nem fél egy olyan nővel együtt működni, aki szintén a média figyelmét élvezi.

Az USA negyvennegyedik First Lady-je alapvetően nem vonzódik a politikához, így olyan feladatköröket vállal, ahol nőkét és anyaként szerepel. Jó családanya, nagyszerű feleség, karitatív és kulturális tevékenységi körök kötik le mindennapjait. Sikeresen játssza az elnök feleségének szánt szerepet.

⁵¹ *Michelle Obama among 10 best dressed women.*

http://articles.economictimes.indiatimes.com/2008-09-18/news/27692050_1_michelle-obama-maria-pinto-barack-obama Megtekintve: 2012-02-20

⁵² MARTON KATI (2009): *Titkos hatalom: avagy amikor az elnök felesége beleszól a történelembe.* Budapest: Corvina Kiadó. 389-392.

⁵³ *Michelle Obama profiloldala.* <http://www.facebook.com/michelleobama> Megtekintve: 2012-03-18

⁵⁴ *Beszámoló az International Women Courage Awards Díjátadóról.*

<http://www.whitehouse.gov/blog/2012/03/08/first-lady-michelle-obama-speaks-international-women-courage-awards> Megtekintve: 2012-03-18

5.2 Magyarországi politikuseleségek

Magyarországon a nők kisebbségben vannak a parlamentben és a pártok frakcióiban marginalizálódnak. Óvakodnak a női ügyek nyilvános képviselésétől, mert az erősítene másodrendű helyzetüket a politikában - mivel a politika nem a nő szerepe a konzervatív felfogás szerint.⁵⁵ A magyar közjogi méltóságok feleségei pozíciójukkal járó hatalmukat felhasználhatnák annak érdekében, hogy segítsenek nőtársaiknak az egyenjogúságot kivívni mind a politika, mind a munkaerőpiac területén, Magyarországon. Az alábbiakban a jelenlegi miniszterelnök és a kutatásom idején még pozícióban lévő köztársasági elnök feleségének és egy korábbi miniszterelnök hitvesének közéleti tevékenységét mutatom be.

5.2.1 Lévai Anikó, a miniszterelnök felesége

Lévai Anikó öt gyermek édesanyja és jogásként tanít a Gödöllői egyetemen. Tevékenységéről Orbán Viktor hivatalos honlapjáról⁵⁶ értesülhetünk. Az oldal a miniszterelnök feleségének közszolgálati cselekedeteiről számol be. Az itt felsorakoztatott cikkekből kiderül, hogy a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet jószolgálati nagyköveteként tevékenykedik. Anikó asszony a segélyszervezet életében való aktív részvételéről árulkodik a 2010-ben, a Duna televízió Közbeszéd című műsorában adott interjúja⁵⁷ vagy A konyhaablakból⁵⁸ címmel megjelent receptkönyvében elmesélt történeteinek egy része is. A szervezetet említő bejegyzések azonban mintha fontosabbak lennének, mint a miniszterelnök feleségének jelenléte. A honlapot szerkesztők épp, hogy csak megemlítik Lévai Anikó nevét a szervezet eseményeivel kapcsolatban és ezzel bizonyos hitelvesztést okoznak a munkájáról kialakított képről.

További közszolgálatban végzett tevékenysége a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálathoz kapcsolódik. A szervezet alapító tagjai és önkéntesei között tudhatja a miniszterelnök feleségét. Fontos kiemelni, hogy a Szolgálat 1990 óta létezik, tehát e tekintetben egy hosszútávú együttműködésről van szó, ez erősíti Anikó asszony jótékonyági munkájáról kialakuló imázst. A konyhaablakból című könyvében szintén beavatja az olvasót a szervezettel kapcsolatos tevékenységébe illetve néhány esetben televíziós szereplést is vállalt.

A társadalmi felelősségvállalás jegyében működő szervezet képviselőjeként.⁵⁹ A további bejegyzések a családi élettel kapcsolatosan készült interjúkról, televíziós szereplésekről számolnak be. Ezek az újságok azonban gyakran nem a legolvasottabb újságok, női magazinok közé tartoznak, így csak egy speciális olvasóréteget érnek el.

Szereplései alkalmával gyakran ideges, keresi, a szavakat miközben beszél - legyen szó az általa képviselt szervezetek rendezvényeiről vagy könyvének bemutatásáról - annak ellenére, hogy egyetemi katedrán tanít. Az interjúkban, ha férje róla alkotott véleménye szóba kerül, mindig nagyon szerényen fogalmaz. Állítása szerint nem dicsérik egymást

⁵⁵ PETŐ ANDREA (2003): *Napasszonyok és Holdkisasszonyok. A mai magyar konzervatív női politizálás alaktana*. Budapest: Balassi Kiadó. 116-119.

⁵⁶ Orbán Viktor hivatalos honlapja. <http://www.miniszterelnok.hu> Megtekintve: 2012-03-20

⁵⁷ Lévai Anikó a Közbeszéd vendége. <http://www.youtube.com/watch?v=srttoewrhog> Megtekintve: 2012-03-20

⁵⁸ A cím klasszikus női szerepre utal, mint ahogy a jótékonykodás is és a gyermekmentés tematika is.

⁵⁹ Lévai Anikó a Rájátszás vendége. 2009-ben a Hír Tv Rájátszás című műsorában számol be az Szolgálat erdélyi akciójáról. http://www.youtube.com/watch?v=eMpxA_AKHpM Megtekintve: 2012-03-20

sokat, diákévekből megmaradt „évvódés” jellemzi kapcsolatukat.⁶⁰ Nem kíván többnek mutatkozni, mint amilyen valójában. Nem fektet energiát abba, hogy pozitívabban láttassa magát, hogy a közvélemény többet foglalkozzon vele. A sikeres nők között tartják számon, hiszen öt gyermeket nevel, egyetemi tanár és ráadásul a miniszterelnök felesége. Férje korábbi és aktuális honlapját áttekintve arra juthatunk, hogy nem vállal további szerepeket azért, mert a férje ismételten miniszterelnök lett. Nem kíván többet tenni lehetőségeinek kiaknázásával, amelyekkel élhetne férje pozíciójából eredendően.

A konyhaablakból című receptkönyve 2007-ben jelent meg. A könyv nem csupán egy receptgyűjtemény, hanem annak eszköze is, hogy néhány családi történetet megosszon a nagyközönséggel. A receptgyűjteményen keresztül tehát betekintést enged családi életükbe, így ebből a forrásból is megtudhatjuk, hogy Anikó asszony gazdálkodó családban nőtt fel, amely földművelésből és állattartásból tartotta fenn magát. Édesanyját, akit példaképnek tekint, külön kiemeli. Ezzel közelebb engedi az olvasót emberi oldalához. Az események bemutatásakor sok esetben említi férjét - a rendszerváltásban játszott szerepét, a külföldön folytatott tanulmányát, miniszterelnöksége alatt ápolt baráti kapcsolatait más állam, - és kormányfőkkel. Emlékeztetni akarja az olvasót arra, hogy mi olyan nagyszerű a férjében, a tényeket sorolja csupán, amit senki sem cáfolhat meg. Az elmúlt politikai rendszerrel kapcsolatos keserű emlékeinek is helyet talál a receptek között. A könyv elején kijelenti, hogy az ételeknek nincsen politikai hovatarozásuk, azonban a történetek között találunk olyat, amelyek egy-egy gasztronómiai különlegesség bemutatásával kapcsolatosak és olvasásuk közben ott találjuk a fricskát.⁶¹ Önmagát a kertben dolgozó nőként, háziasszonyként, a korábban említett jótékonsági szervezetek önkénteseiként mutatja be. Olyan nőnek mutatja magát, aki hívő keresztény - számos alkalommal, egyházi hivatalnokokkal készült fényképet is találunk a receptkönyvben, - és férje jóvoltából sokat utazott, megismert más kultúrákat is. Amikor férjéről ír, csakis külföldi politikusokkal, egyházi vezetőkkel, a családjával vagy egyedül ábrázolja őt. Arra utalnak ezek a beszámolók, hogy szinte az egész világ kedveli őt, mindenki elismeri munkáját, csak az otthoni politika nem. Ezzel igazolja azt, hogy Orbán Viktornak van jövője a politikában, csak ki kell várnia a megfelelő pillanatot. A jelenlegi politikai helyzet ezt is igazolja.

A Lévai Anikó által közvetíteni kívánt imázs azonban a fentebb felsorolt eszközökön keresztül kevesekhez jut el. A média csatornáik közül továbbra is a televízió tölti be a vezető szerepet, azonban Lévai Anikó szereplései nem kötődnek a legnézettebb csatornák műsoraihoz. A média nem tartja fontosnak a miniszterelnök feleségének szerepeltetését.

5.2.2 Dobrev Klára, az adjunktus

Dobrev Klára jelentőségteljes karakteréről árulkodik az, hogy a Wikipédia magyar és angol nyelvű weblapján is kialakítottak róla egy-egy bemutatkozó profilt valamint a Facebook közösségi portálhoz ő is csatlakozott⁶² - bár nem válhatunk az ismerősévé azzal az indokkal, hogy olyan sokan kérvényezték ezt az utóbbi időben, hogy a rendszer túlterhelte vált. Az azonban bizonyos, hogy az általam elemzett három magyar nő közül egyedül neki van profiloldala ezen a közösségi oldalon. A sajtó figyelmét is felkeltette az egykori miniszter-

⁶⁰ *Bárány és herőce c. bejegyzés Orbán Viktor honlapján.*

http://20072010.orbanviktork.hu/aniko_list.php?item=41 Megtekintve: 2012-03-20

⁶¹ Például a Vörös káposzta ecetbe című írásában, ahol az egyik oldalon Orbán Viktor, a másik oldalon Tisza István látható és Tisza hányattatott sorsát mutatja be.

⁶² *Dobrev Klára profiloldala.*

<http://www.facebook.com/profile.php?id=100002321959396> Megtekintve: 2012-03-20

elnök feleségének személye, hiszen 2005-ben interjút készítettek vele a HVG hetilap munkatársai.

A HVG portréjában leírtak egybevágóan annak a könyvnek a tartalmával, amelyet Bejczy Szilvia írt Dobrev Kláráról⁶³. A könyvben a szerző megszólaltatja édesanyját, barátnőjét, iskolai kedves jó barátját és anyósát is. Mindannyian jó embernek, segítőkésznek tartják. Édesanyja szerint már gyerekkorában is öntudatos és maximalista gyerek volt. Nem elégedett meg a jó teljesítménnyel, neki a kiváló jelentette a lelki megnyugvást.⁶⁴ Pénzügyi jogból doktorált, ezt is tanítja adjunktusként az egyetemen. A témában több tankönyvet is írt. Korábban dolgozott Baráth Etele kampányában és Draskovics Tibor későbbi pénzügyminiszter személyi titkáráként is.⁶⁵

Négy gyermeket nevelnek férjével, a két idősebbet Gyurcsány Ferenc volt feleségével együtt. A gyerekek fejlődése érdekében és az egymás iránti tisztelet jegyében jó kapcsolatot ápolnak férje volt nejevel. Ez esetben szintén a követendő példát mutatja a volt miniszterelnök felesége. További példamutatásként a Gyurcsány-házaspár annak ellenére, hogy ez a frigy a férj számára a harmadik, harmóniában neveli gyermekeit. Tehát élő példát mutatnak arra, hogy az elvált férfiak is megállapodhatnak és lehetnek jó apák és férjek a megfelelő nő mellett. A könyvben számos fényképet találunk Klára gyermekkorából, a szüleiről, Gyurcsány Ferencsel kötött házasságáról, nászútjukról, a Gyurcsány családról. Meglehetősen közel engedi az olvasót magához magánéletének részletes bemutatásával. Ezek az elbeszéléseken keresztül egyre közelebb és közelebb kerülhetnek hozzá az érdeklődők.

Az Egészséges Településekért Alapítvány kuratóriumi elnökeként tevékenykedik ma is annak érdekében, hogy országjáró körútjai során a magyar lakosság figyelmét a rendszeres testmozgás, az egészségesebb táplálkozás és a rendszeres szűrővizsgálatok jelentőségére hívja fel. Az alapítvány 2006-ban kiadott receptkönyve, a Könnyed Magyar Konyha Dobrev Klára ajánlásával jelent meg. A kiadványban fontosnak tartják, hogy olyan magyar ételek kerüljenek az emberek asztalára, amelyek a pénztárcájukat nem terheli az átlagosnál jobban és kevésbé ártalmasak az egészségre. Ezért számos tanácsot tartalmaz a könyv a sütés-főzés forradalmasítására.

Klára asszony az Egészség Hídja Összefogás mellrákellenes kampány fővédnökének szerepét vállalta 2008-ban. Az összefogás keretein belül ismerte meg az akkori amerikai magyar nagykövetségszert, aki elismerően nyilatkozott az egykori miniszterelnök feleségéről. Elmondása szerint jól tudtak együttműködni, Klára asszony képzettsége sokat lendített a kampány hatékonyságán.⁶⁶

Megjelenését tekintve ő maga is elismeri, hogy konzervatívan öltözködik. A divatnál számára a praktikum és a kényelem fontosabb tényező. Kedvenc ruhadarabjait és színeit is megosztja az olvasókkal. Ami az irodalom, a színház és a filmek világát érinti, minden területen ajánlót kaphatunk tőle az alapján, hogy ő milyen könyvet, színházi előadást vagy filmet kedvel. Ezzel ismét egy bizonyos iránymutatással szolgál a publikumnak. A kérdés csak az, hogy aki nem olvasta ezt a könyvet, honnan fogja tudni, hogy milyen tulajdonságokkal bír a volt Miniszterelnök felesége? Az Egészség Hídja Összefogás hivatalos honlapján⁶⁷ csupán az aktuális fővédnök, Schmittné Makray Katalin, szerepel illetve a jelenlegi

⁶³ BEJ CZI SZILVIA (2006): *Dobrev Klára*. Budapest: Ringier Kiadó. 18.

⁶⁴ Uo.

⁶⁵ BEJ CZI i.m. 110.

⁶⁶ BEJ CZI i.m. 68-69.

⁶⁷ *Az Egészség Hídja Összefogás hivatalos honlapja*. <http://www.egeszseghid.hu/> Megtekintve: 2012-03-20

kampányban résztvevő közéleti szereplők. A híradásokban az ő közszolgálati tevékenységét sem mutatják be.

5.2.3 Schmittné Makray Katalin, a magyar First Lady

Makray Katalin, két évvel született hamarabb, mint az egykori amerikai First Lady, Hillary Clinton. Más országban, más politikai környezetben, más ambíciókkal haladtak életútjukon, sorsukban azonban az közös, hogy mindketten országuk legfontosabb közjogi méltóságának felesége szerepéig jutottak.

Katalin asszony a sport világában sajátította el a küzdeni tudás, a kitartás, fegyelmeztség és az alkalmazkodni tudás képességeit⁶⁸, amelyet férje oldalán, mint a spanyol, majd svájci nagykövet, majd a köztársasági elnök feleségeként igyekezett kamatoztatni.

Tornásként elért sikerei már kisgyerekkorában is jelentősek voltak. Kitűnő edzők felügyeletével gyorsan és olyannyira eredményesen fejlődött, hogy a tokiói olimpián 1964-ben ezüstérmes szerzett felemáskorláton. Férjével a sportnak köszönhetően találkozott, majd tanulmányai befejezésével össze is kötötte életét Schmitt Pállal. Amikor férje, 1983-ban a Nemzetközi Olimpiai Bizottság tagja lett⁶⁹, a pozícióból adódó kötelezettségeknek eleget kellett tenni. Az ekkor még szűkös ruhatárral bíró Katalin asszony ismerőseitől, barátaitól kapott kölcsön ruhákat, és egy bundát, hogy kiutazhasson az eskütétel helyszínére. 1993 és 1997 között pedig Spanyolországban élt a Schmitt család a családfő hivatása miatt. Ezen időszakban a spanyol nagykövet szerepét töltötte be az egykori magyar köztársasági elnök. Felsége arról számol be a vele készült interjúbán, hogy Spanyolországot és Magyarországot összehasonlítva a spanyol fél példát mutat társának, mert ott nem játszott olyan fontos szerepet a politikai hovatartozás a főváros fejlesztésében. Rejtetten, de mégis megjelenik az ellenzék elleni támadás- pedig az interjú születésekor már a Fidesz-kormány igazgatta az országot. A spanyol időkre visszaemlékezve számol be arról, hogy nagyon kellemesnek tartotta, hogy volt már elegendő pénze ruhatára bővítésére. Továbbá a magyar néppel összehasonlítva meglátása szerint a spanyolok igényesebben öltöznek, mivel megjelenésük alapján nem látszik, hogy melyik társadalmi rétegből származnak.⁷⁰ Kérdéses, hogy az egykori nagykövet, majd köztársasági elnök feleségének valóban ezen emlékeiről kellett-e volna beszámolnia ahelyett, hogy bemutatná mit tett a külhoni magyarokért, avagy a magyar kultúra ápolásáért. A spanyol időszak után következett a svájci küldetés 1999 és 2002 között. Erről az időszokról pedig ez jut eszébe a hajdani köztársasági elnök feleségének: „*Sajnos, a svájci időszak már nem volt felhőtlenül boldog. Az elmúlt 12 évben életem legmélyebb küzdelmét vívtam, azóta pedig csak túléltem az éveket. Nagy nyomás alatt van a lelkem, egyrészt a családi gondok miatt, másrészt a hazám sorsa miatt. Nagy bajban vagyok, mert az igazságérzetem az átlagosnál sokkal erősebb, nem bírom a hazugságot, a mellébeszélést.*”⁷¹ Ezek szerint, amikor az általa támogatott párt volt az ország élén- bár nem élt itthon- mégsem érezte kielégítőnek a helyzetét. Semmiképpen sem akar Magyarországtól távol élni, de nagy lelki terhet ró számára a jelenlegi helyzet. Úgy érzi, „*még bent tartjuk a lábunkat az ajtórésben, hogy végleg be ne csukódjék az ajtó.*”⁷² Hogy mit tett a változásért? Az interjúbán a következő mondatnál részletesebben nem mutatta be közéleti

⁶⁸ FAZEKAS VALÉRIA (2010): *Citius, Altius, Fortius! Schmitt Pállal és Makray Katalinnal beszélget Fazekas Valéria*. Budapest: Kairosz Kiadó. 73.

⁶⁹ FAZEKAS i.m. 79.

⁷⁰ FAZEKAS i.m. 84-85.

⁷¹ FAZEKAS i.m. 87-88.

⁷² FAZEKAS i.m. 90.

szereplését: „*A közéleti aktivizálódásom belső igény kielégítése volt.*”⁷³ Arra a kérdésre adott válaszában, hogy mit hagyna hátra az utódai számára, inkább arról beszélt, hogy milyennek szeretné látni unokáit, minthogy konkrétan megfogalmazza korunkkal vagy önmagával szemben való elvárásait.

A Köztársasági Elnöki Hivatal honlapja⁷⁴ alapján tájékozódhat a választópolgár a köztársasági elnök feleségének tevékenységéről, amelyekkel a magyarokat kívánta szolgálni. Ezek között szerepel a hagyományok ápolása és az állami szimbólumok népszerűsítése, a kulturális örökségvédelem illetve a közvetlen emberi kapcsolatok ápolása. Terveinek megvalósítása érdekében gyakran tartott férjével országjáró körútján, ahol elbeszélgetett a vidék embereivel, de leginkább gyermekintézményeket látogatott meg. Ezen programokról leginkább a helyi sajtó számolt be. További közszereplést a magyar ízek és minőség népszerűsítése érdekében vállalt az immár harmadik alkalommal került megrendezésre a Kézműves Magyar Ízek Vására esemény kapcsán, amelynek fővédnöke volt. A nők pártfogolása érdekében 2010 októberében részt vett „*A Nőkért és a Tudományért*” ösztöndíj átadásán és köszöntötte a díjazottakat.

Általában Makray Katalin számára sem a legnépszerűbb lapok ajánlanak interjút, mint a 2011 februárjában induló Charity magazin⁷⁵ és a helyi sajtó újságjai- azonban a Nők Lapja magazin két ízben is interjút készített a volt köztársasági elnök feleségével. Komolyabb szaklapok érdeklődését nem keltette fel az egykori köztársasági elnök nejének tevékenysége.

6. Elemzés

A következőkben a fentebb kiemelt politikusfeleségekről készített esettanulmányok alapján a hölgyek karakterében illetve munkásságában fellelhető hasonlóságokat és eltéréseket emelem ki annak érdekében, hogy könnyebben áttekinthető legyen a közjogi méltóságok hitveseinek tevékenysége a két eltérő politikai kultúrával bíró országban.

Az 1. számú mellékletben szereplő táblázat szempontjai mentén fedeztem fel a hasonlóságokat illetve eltéréseket, azonban az elemzés során nagyobb, összefoglaló kategóriákat alakított ki. A hasonlóságok kiemelésével kezdem a sort, amelyek a kultúráközvetítés és a nők védelme tevékenységi körök. A kultúráközvetítés minden általam elemzett hölgy tevékenységi körébe beletartozik. Valószínűsíthetően alapvetően a pozíció követelménye ez a fajta tevékenység, továbbá a hagyományos női szerepek közé tartozik a hagyományok ápolása, a nemzeti gyökerekhez való kötődés. Jacqueline Kennedy vendégfogadásainak, estélyeinek híre a világon mindenhová eljutott. A kínos külpolitikai kapcsolatok ápolásának is számtalan alkalommal jó alapot adott a First Lady meghívása, amely visszautasíthatatlannak bizonyult. Az őt követő generációk szempontjából olyan alapokat fektetett le a Fehér Házban, amelyre könnyedén építkezhetek a majdani First Lady-k. A kultúra fellelőgáravá tett Fehér Ház inspirálta a későbbi korok elnökefeleségeit is a kultúráközvetítésben. Michelle Obama tevékenységi köréhez is hozzátartozik a művészetek oktatásának és ápolásának támogatása. Számos kiállítás-megnyitón illetve egyéb más kulturális eseményen jelenik meg egyedül vagy férje oldalán. Magyar részről a kultúráközvetítés az egyik leginkább

⁷³ FAZEKAS i.m. 88.

⁷⁴ A Köztársasági Elnöki Hivatal hivatalos honlapja.

http://www.keh.hu/index.php?submenu=schmittne_makray_katalin_eletrajz&cat=52
Megtekintve: 2012-03-20

⁷⁵ A Charity magazin címlapja.

<http://www.szememfenye.hu/downloads/2011-01-charity.pdf> Megtekintve: 2012-03-20

jellemző feladatkör, amit a közjogi méltóságok feleségei teljesítenek. Lévai Anikó tevékenységeit az érdeklődők az Interneten keresztül figyelemmel követhetik és értesülhetnek arról, hogy átlagban heti rendszerességgel részt vesz a közösséget, a magyar kultúrát ápoló rendezvényeken. Szerepe gyakran nem lép túl azon, hogy megjelenik az eseményeken, de protokollárisan eleget tesz kötelességének. Ugyanez volt jellemző Schmittné Makray Katalin munkásságára is. Leginkább a Vedd a magyart, vedd a magyart! Kampány és a Magyar Ízek Vására védnökeként emelték ki a nevét, de emellett számos kisebb rendezvényen is tiszteletét tette, esetenként férje kíséretében. Emellett az ő esetében ruhatárának alakítása is a magyar kultúra ápolásának jegyében zajlott. Visszafogott kosztümjeiről sosem hiányzott a magyaros zsinóros viseletre emlékeztető díszítés. A nők segítése, jogainak védelme a másik tevékenységi kör, amiben hasonlóságot fedeztem fel azt, ezt a legmagasabb közjogi pozíciót betöltő hölgyek tevékenységében. Meglátásom szerint-, ahogyan azt a bevezetésben is írtam- ez is ennek a pozíciónak az alapvető feladatai közé kell, tartozzon. Leginkább a nők képviselhetik a nők érdekeit. Ha egy nő hatalommal bír és nőtársainak kíván segíteni, az sokkal hatékonyabban és hitelesebben működhet, mintha egy férfi tenné. Hillary Clinton, miután rátalált a hagyományos First Lady szerepre, erősen erre a témakörre fókuszált tevékenységében. Az 1995-ben ENSZ közgyűlésen elmondott beszédének köszönhetően a nők védelmezőjének, az elesett nők pártfogójának tekintették világszerte. A korábbi évek szerepkeresésének csatározásait is elfeledtette az amerikaiakkal, ezzel a tevékenységével, így saját hazája is elfogadóbbá vált vele szemben. A jelenlegi amerikai First Lady, Michelle Obama, a nőket abban kívánja segíteni, hogy megtalálják az egyensúlyt a dolgozó nő és a családanya szerepe között. A hétköznapiakban ez a kérdés sokakat foglalkoztat és megoldásra váró feladat. Azzal, hogy Michelle Obama az emberek mindennapi problémáira is megoldási javaslatokat ad, még közelebb kerül az állampolgárokhoz, különösen a nőkhöz, akik a világtársadalom több, mint felét adják. Magyar oldalon Schmittné Makray Katalint emelném ki, aki A Nőkért és a Tudományért díjátadó gála védnökeként szerepelt az eseményen, és ezzel a nők a tudományban való elismeréséért folytatott kampány oldalára állt. Lévai Anikó esetében a jószolgálati tevékenységek során bizonyosan sok esetben találkozunk kiszolgáltatott női sorsokkal, tehát a nőket ő is támogatja és segíti, de egyelőre nem emelik ki, mint feladatkört- ebből is látszik, hogy nem tudatos az imázssépítés az ő esetében.

E két hasonlóság bemutatása után a következőkben az eltérésekre térek ki, amelyek fő oka abban rejlik, hogy eltérő szerepeket szánnak az USA-ban és Magyarországon a politikusfeleségeknek a tekintetben, hogy férjük karrierjét segítsék. Az USA-ban elvárás az, hogy a férfi imázsának része legyen a nő és kiegészítse azt, míg Magyarországon jóval kevésbé érdeklődnek a választók a feleségek kilétére. Hazánkban jóformán nincs hatással a politikusfeleség a férje imázsára. Keveset tud a publikum e hölgyekről, tevékenységük nem kelti fel a média figyelmét, így meglehetősen csekély információ jut el az állampolgárokhoz róluk. Amint Lévai Anikó esetében már korábban említettem, attól függetlenül, hogy, nem játszik jelentős szerepet férje imázsának alakításában, Orbán Viktor közkedvelt személyiség. Tehát a férj karrierjére tett hatásban alapvető különbség figyelhető meg a két országban.

Az USA-ban a First Lady karaktere eredményezheti azt, hogy imádja a publikum az elnöki párt, de azt is, hogy megvetik. Hillary Clinton hullámozó teljesítménye jól mutatja ezt a nagymértékű befolyást. Ebben a kategóriában az eltérés további forrása az lehet, hogy amíg az USA-ban a politikusfeleségek jellemét - legalábbis a számukra kialakított karakter jellemét- jól bemutatják, közvetítik a nyilvánosság felé, addig hazánkban az is kérdéses, hogy a lakosság hány százaléka ismeri a közjogi méltóságok feleségeit. Tehát a jellemből, viselkedésből fakadó hibákat sokkal hamarabb közvetíti az amerikai média, mint a magyar,

mert az USA-ban jobban érdekli az embereket a First Lady-k tevékenysége, öltözködése, szokásai vagy családi élete.

A hölgyek megjelenése is meglehetősen eltérő a két országban. Ez is szorosan kapcsolódik ahhoz, hogy milyen szerepet kapnak férjük mellett a publikum előtt. A magyar nők visszafogott, pasztellszínű kosztümöket viselnek, nem akarják magukra vonni a figyelmet. Ezzel szemben az amerikai politikusfeleségek szépségüket kiemelik, a rendezvényeknek megfelelően öltözködnek, és nem tartanak attól, hogy nőiességükkel elterelik a figyelmet férjükről. Magyarországon viszont a legtöbb rendezvényen megfelelő a kosztüm viselete, nem vonják el a figyelmet férjükről azzal, hogy szóbeszéd tárgya legyen öltözködésük.

Utolsó elemként a médiával való kapcsolatot említettem meg. Amíg az USA-ban tudatos imázsépítés tapasztalható nem csak az elnök, hanem a First Lady esetében is, addig Magyarországon apró jeleit lehet látni annak, hogy célzottan alakítanak az politikusfeleségek tevékenységét és a róluk napvilágot látott információkat. Napjainkban leginkább a televízió és a digitális kommunikáció eszközein keresztül hatékony ez a fajta kommunikáció. Az USA-ban Jacqueline Kennedy ez alól kivételt képez, hiszen a 1960-as évekbeli USA-ban még nem uralta a politika területeit a média. A sajtó csak azt hozta nyilvánosságra, amibe Jackie Kennedy beleegyezett. Ekkor még irányíthatóak voltak a tömegkommunikációs csatornák. Kennedy elnök halála óta azonban a nyilvánosság előtt semmi sem marad titokban. Éppen azért a tudatos imázsalkítás nagy szerepet kap. Nagyobb eséllyel fognak pozitív hírek megjelenni a sajtóban, abban az esetben, ha a média támogatja a kialakított imázst. A digitális kommunikáció segítségével pedig napi kapcsolatban lehetnek a választók az aktuális First Lady-vel. A Facebook és Twitter oldalakon értesülhetnek a napi eseményekről, kommentálhatják, értékelhetik és véleményezhetik azokat. A közösségépítés egyik eszköze ezekhez az oldalakhoz csatlakozni és hírt adni a mindennapi tevékenységről. Ennek eredményeként az állampolgár úgy érzi, őt magát is bevonják az eseményekbe, legalábbis időben és hitelesen értesülhet róluk. A Fehér Ház hivatalos honlapján a First Lady pozícióját valaha betöltő nők tevékenységéről egy rövid összefoglaló olvasható, illetve számos weboldal foglalkozik az amerikai nemzet „első asszonya” pozíciót valaha betöltő hölgyekkel. Továbbá a Wikipédia bejegyzései között valamennyi First Lady szerepel. Magyarországon a Wikipédia szócikkei között az aktuális miniszterelnök felesége egyelőre még nem kapott szerepet és tevékenységéről férje honlapján keresztül értesülhetünk. A volt köztársasági elnök és a korábbi miniszterelnök felesége azonban már szerepel a Wikipédián, Dobrev Kláráról angol nyelvű szócikk is készült. Schmittné Makray Katalin tevékenységéről a Köztársasági Elnöki Hivatal hivatalos honlapján értesülhetünk, ahogyan a többi magyar First Lady munkásságáról is olvashatunk ezen a hivatalos honlapon. Tehát a digitális kommunikáció használatában az amerikai First Lady a magyarok előtt jár. Azonban nemcsak az Interneten szerepel sűrűbben, hanem a sajtóban, a televízióban- így a beszélgetős műsorokban is. A médiának egyelőre még nem érdeke a magyar politikusfeleségek bemutatása, nem jelentene számukra nézettségi vagy olvasottsági szám növekedést a nyilvánosság érdektelensége miatt.

Következtetéseimet és a kutatás során feltett kérdéseimre adott válaszomat a következő fejezetben összegzem.

7. Összegzés

A dolgozatomban elemzett két politikai kultúra különbözőségükből eredendően nem egyformán biztosítja a nők érvényesülését. Az amerikai és a magyar szociokulturális közeg közötti eltérések a Hofstede által kialakított értékdimenziók alapján ragadhatók meg.

Hofstede vizsgálódásai során először négy majd öt kulturális dimenziót hozott létre annak érdekében, hogy egy egységes rendszert állíthasson fel a világ kultúráinak elemzésére. Módszertanának lényege az volt, hogy általánosan, minden kultúra elemzésére alkalmazható legyen dimenzió- rendszere. Kutatásai során az IBM leányvállalatai dolgozóival végezte kísérleteit, melyek eredményeként definiálta a Hatalmi távolság, a Bizonytalanságkerülés, az Individualizmus- Kollektívizmus, a Maszkulinitás-Feminitás, és később a Hosszú távú orientáció dimenziókat.⁷⁶ Olyan értékdimenziók ezek, amelyek kérdéseivel minden nemzeti kultúra szembesül, az eltérést a felmerülő problémák megoldása adja. A kutatás szempontjából a Maszkulinitás- Feminitás index adatai jelentősek.⁷⁷ A jobbára férfias jellemzőkkel bíró társadalmak jellemzői a kiválóságra törekvés, a határozottság, a versenyszellem és a győztesek dicsőítése, amíg a nőies jegyekkel bíró társadalmak inkább hajlamosak a konszenzusra, a szenvedők segítésére, az intuíciora. A férfias kultúrákban élesen elkülönül a férfiak és a nők szerepe, ahol a férfiaktól a teljesítményorientáltságot és a kemény munkát várják el. Ilyen társadalom az USA társadalma is. A társadalmi elismerés az összegyűjtött vagyon illetve a munkahelyi pozíció alapján dől el.⁷⁸ Magyarország a Maszkulinitás - index 74 országból álló listáján az utolsók között, a 70. helyen szerepel. A maszkulinitási-index alapján, Magyarországon nem tisztázottak a társadalmi nemi szerepek, a férfiaktól és a nőktől ugyanúgy elvárják a konszenzusra való hajlamot vagy a szociális érzékenységet. „Egy társadalmat akkor nevezünk femininnek, amikor a nemek érzelmi szerepei között átfedés van: a férfiakkal és a nőkkel szemben is elvárás az, hogy szerények, gyengédek legyenek, és az élet minőségével törődjenek.”⁷⁹ Az index alapján - mivel erre lenne igény, ilyen értékekkel bír a társadalom - több nőnek kellene dolgoznia magas végzettséget igénylő munkakörben, hogy a munkát és a kapcsolatokat az együttműködésre való hajlammal előre- lendítsék és a jutalmakat az egyenlőség elve alapján adják.⁸⁰

A választópolgárok mégsem igénylik a nők nagyobb mértékű közszereplését, a politikusfeleség reprezentációs tevékenységeitől függetlenül is kedveltek a magyar politikusok. A magyar politikusfeleségek imázsának kialakítására kevés tudatos próbálkozás született, és azok sem bizonyultak sikeresnek. Ennek oka az, hogy nem nyitott erre a befogadó közeg. Annak ellenére sem érdeklődnek a hagyományos női szerepeket vállaló közszereplők iránt, hogy többnyire feminin normákat vallanak. Az Amerikai Egyesült Államokban a nők ezen a területen jóval több érvényesülési lehetőséggel bírnak. Fontos különbség, hogy szándékaikat a média is támogatja, mert magas hírfaktorral bírnak, amely bevételt jelent a sajtóorgánuk számára. Magyarországon egyelőre még nem jellemző a politikusfeleségek tevékenységének médiareprezentálása. Az USA társadalma a Hofstede-féle maszkulinitás-

⁷⁶ *Geert Hofstede munkásságának összefoglalója.*

http://www.interkulturalis.hu/pagesMO/Kutatas_Hofstede.html Megtekintve: 2011-03-13

⁷⁷ Bár Hofstede ezen a területen kialakított dimenzióját számos kritika érte, mégis alkalmazhatónak vélem. Ezek közül azt emelném ki, amely az 1970-es években létrehozott maszkulinitás-feminitás index jelentéstartalmának mai hasznosíthatóságát kérdőjelezi meg, illetve azt, amely a homogén közegben való vizsgálódás reprezentativitását teszi kérdésessé. Egyrészt maga a szerző is felhasználta későbbi írásaiban, illetve e férfias és nőies jegyek tartalmi jelentése viszonylag stabilnak mondható, kevésbé változott a dimenzió kialakítása óta az euroatlanti kultúrkörben. Másrészt pedig igaz, hogy egyetlen nagyvállalat dolgozóit kérdezték meg a kutatásban, de semmi sem igazolja, hogy a személyek honfitársaiktól eltérő értékekkel bírtak volna.

⁷⁸ *Geert Hofstede munkásságának összefoglalója.*

http://www.interkulturalis.hu/pagesMO/Dimenzio_Hofstede.html Megtekintve: 2011-03-13

⁷⁹ HOFSTEDE GEERT, HOFSTEDE GERT JAN (2008): *Szervezetek és kultúrák. Az elme szoftvere*. Pécs: VHE Kft. 189.

⁸⁰ HOFSTEDE i.m. 166.

index tekintetében jóval előrébb végzett az országok rangsorában, a 18. helyen szerepel. Ez azt jelenti, hogy az amerikai társadalomban jobban elkülönülnek a nemi szerepek, így a politikusokkal szembeni elvárások is egyértelműbbek. A férfinak az anyagi siker érdekében kell fáradoznia, a nőnek pedig az élet minőségével kell törőnie. Jól elkülönülnek a társadalmi nemi szerepek egymástól. Az USA-ban éppen azért a First Lady-től alapvetően a klasszikus női szerepek képviselőtét várják el. Az is megfigyelhető azonban, hogy az amerikai társadalomban jobban teret engednek azoknak a nőknek, akik férfias jegyekkel is bírnak. A modern politikában, a politikai kommunikációban résztvevő First Lady-nek ugyanolyan ambiciózusnak, versenyelvűnek kell lennie, mint férjének. Céljait úgy kell elérnie, hogy fél lépéssel az elnök mögött áll, és nem kerekedik fölé. Hillary Clinton példája jól tükrözi, hogy bár az USA nyitott gondolkodású társadalom⁸¹, ezen a területen a tradicionális értékek uralkodnak.

Magyarországon- zárt gondolkodású társadalom lévén- is ezek a feladatkörök dominálnak a közjogi méltóságok feleségeinek tevékenységében. Az elemzés során a közjogi méltóságok feleségeinek tevékenységében a kiemelt hasonlóságok – a kultúráközvetítés és az esetetek, különösen a nők segítése- is arra utalnak, hogy a hagyományos női szerepeket vállalják ezek a hölgyek, ezek keretein belül tudnak érvényesülni.

Megállapítható tehát az, hogy a modern női alaknak maszkulin jegyekkel is kell rendelkeznie, akár saját karrierjét, akár politikus férjének kívánja sikeresen alakítani. Felmerül a kérdés tehát: Magyarország mikor érkezik el abba szakaszba, ahol a nők egyenlő esélyekkel indulnak a munkaerőpiacon vagy a politikai karrierben? Ezen csak Magyarországra fókuszáló vizsgálódást egy későbbi dolgozat témájának szánom.

Témavezető: Dr. Kiss Mária Rita, főiskolai docens

---

⁸¹ KELLER TAMÁS (2009): *Magyarország helye a világ értéktérképén*. Budapest: Tárki. 11.
http://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/gazdkult_wvs_keller.pdf Megtekintve: 2012-03-10

Felhasznált irodalom

Szakirodalom

BEJCSI SZILVIA (2006): *Dobrev Klára*. Budapest: Ringier Kiadó.

BOKOR PÁL (2010): *Obama. Az út Honolulutól a Fehér házig, és mindig tovább*. Budapest: Atlantic Press.

ESTÓK JÁNOS, SZERENCSES KÁROLY (2007): *Híres nők a magyar történelemben*. Budapest: Kossuth Kiadó.

HOFSTEDE, GEERT; HOFSTEDE, GERT JAN (2008): *Szervezetek és kultúrák. Az elme szoftvere*. Pécs: VHE Kft.

KAPITÁNY ÁGNES, KAPITÁNY GÁBOR (2010): *Ikonikus fordulat vagy valami más? KÉK művelődéstudományi folyóirat*. IV/I, II. szám 5-20.

KELLER TAMÁS (2009): *Magyarország helye a világ értéktérképén*. Budapest: Tárki.
http://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/gazdkult_wvs_keller.pdf Megtekintve: 2012-03-10

KÖRÖSÉNYI ANDRÁS: *Politikai képviselet a vezérdemokráciában*. Politikatudományi Szemle. 2003. 4. szám. 4-22.
http://www.poltudszemle.hu/szamok/2003_4szam/2003_4_korosenyi.pdf Megtekintve: 2012-03-21

MAZZOLENI, GIANPETRO (2002): *Politikai kommunikáció*. Budapest: Osiris Kiadó.

MERKOVITY NORBERT (2011): *A politikai tartalmú közlésfolyamat új kora. Politikai kommunikáció a hagyományos és az új kommunikációs technológiák korában*. Doktori értekezés. <http://www.juris.u-szeged.hu/karunkrol/szte-ajtk-doktori-iskola/doktori-vedeseink/dr-merkovity-norbert> Megtekintve: 2012-02-28

PETŐ ANDREA (2003): *Napasszonyok és Holdkisasszonyok. A mai magyar konzervatív női politizálás alaktana*. Budapest: Balassi Kiadó.

SCHNEIDER, DOROTHY; SCHNEIDER, CARL J. (2005): *First Ladies. A biographical dictionary*. Facts On File.

ZENTAI VIOLETTA (1997): *Politikai antropológia*. Budapest: Osiris Kiadó.

Forrásjegyzék:

Lévai Anikó a Rájátszás vendége című felvétel. 2009-ben a Hír Tv Rájátszás című műsorában számol be az Szolgálat erdélyi akciójáról.
http://www.youtube.com/watch?v=eMpxA_AKHpM Megtekintve: 2012-03-20

Bárány és herőce c. bejegyzés Orbán Viktor honlapján.

http://2007-2010.orbanviktor.hu/aniko_list.php?item=41 Megtekintve: 2012-03-20

A Charity magazin címdala.

<http://www.szememfenye.hu/downloads/2011-01-charity.pdf> Megtekintve: 2012-03-20

Dobrev Klára Facebook profilja.

<http://www.facebook.com/profile.php?id=100002321959396> Megtekintve: 2012-03-20

Egészség Hídja Összefogás hivatalos honlapja.

<http://www.egeszseghid.hu/> Megtekintve: 2012-03-20

FAZEKAS VALÉRIA (2010): *Citius, Altius, fortius! Schmitt Pállal és Makray Katalinnal beszélget Fazekas Valéria.* Budapest: Kairosz Kiadó.

First Lady Michelle Obama speaks International Women Courage Awards.

<http://www.whitehouse.gov/blog/2012/03/08/first-lady-michelle-obama-speaks-international-women-courage-awards> Megtekintve: 2012-03-18

HAUSMANN, RICARDO; TYSON, LAURA D.; ZAHIDI, SAADIA (2011): *The Global Gender Gap Report.* <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-2011/> Megtekintve: 2011-11-29

JOSH T. REYNOLDS (2007): *Michelle Obama: Campaigning her way.* USA Today.

http://usatoday30.usatoday.com/news/politics/2007-05-10-michelle-obama_N.htm Megtekintve: 2012-02-20

MARTON KATI (2010): *Aki kihozta az abortuszt a sufnyiból.* Múlt-kor történelmi magazin. II. szám 80-81.

LAHANN, BIRGIT (2010): *Camelot úrnője.* Múlt-kor történelmi magazin. II. szám 47-57.

LÉVAI ANIKÓ (2007): *A konyhaablakból.* Budapest: Jokerex Kiadó.

Lévai Anikó a Közbeszéd vendége volt c. felvétel

<http://www.youtube.com/watch?v=srttoewrhog> Megtekintve: 2012-03-20

LINDNER ANDRÁS- HORVÁTH ZOLTÁN (2005): *Portré Dobrev Kláráról.*

<http://hvg.hu/hvgfriss/2005.35/200535HVGFriss230/2> Megtekintve: 2012-03-20

Magyarország Köztársasági Elnökének hivatalos honlapja.

http://www.keh.hu/index.php?submenu=schmittne_makray_katalin_eletrajz&cat=52 Megtekintve: 2012-03-20

Michelle Obama Facebook profilja.

<http://www.facebook.com/michelleobama> Megtekintve: 2012-03-18

A franciák többsége nem akarja Strauss-Kahnt elnöknek

http://hvg.hu/vilag/20110708_elnokvalasztas_strauss_kahn Megtekintve: 2012-03-04

Orbán Viktor hivatalos honlapja.

<http://www.miniszterelnok.hu> Megtekintve: 2012-03-20

Wendy Donahue (2008): Michelle Obama emerges as an American fashion icon.

http://www.chicagotribune.com/shopping/chi-michelle-obama-1112_qnov12,0,5421281.story Megtekintve: 2012-02-24

Geert Hofstede munkásságának összefoglalója.

http://www.interkulturalis.hu/pagesMO/Kutatas_Hofstede.html Megtekintve: 2011-03-13

HEGEDŰS ISTVÁN- SZILÁGYI GÁL MIHÁLY- SIPOS BALÁZS- NAVRASICS TIBOR (2004):

Politikai kommunikáció. Médiakutató. 19-38.

http://www.mediakutato.hu/cikk/2005_01_tavasz/02_politikai_kommunikacio_2004/1.htm

Megtekintve: 2012-02-20

JANKOVICS ZSANETT (2008): *A személyek jelentősége a politikában.* Médiakutató. 33-46.

http://www.mediakutato.hu/cikk/2008_01_tavasz/03_szemelyek_a_politikaban/02.htm

Megtekintve: 2012-02-20

Melléklet

Összefoglaló táblázat

Szempon- tok	<i>Jacqueline Kennedy</i>	<i>Hillary Clinton</i>	<i>Michelle Obama</i>	<i>Lévai Anikó</i>	<i>Dobrev Klára</i>	<i>Schmittné Makray Katalin</i>
Családi háttér, neveltetés	gazdag, de csonka család, édesapja is úgy bánt a nőekkel, ahogyan a férje, hamar megtanulta, hogy ér- zelmeit ne fejezze ki a nyilvánosság előtt	gyermekcentrikus és vallásos család ennek tulajdonít- ható, hogy ma- gánéletét, bele- értve lányát is, védelmezni akarta a sajtótól	munkáscsalád szülei pél- daképként szolgálnak életében első generá- ciós értelmi- ségi	gazdálkodó család a mun- ka be- csülete fontos szá- mukra első generációs értelmiségi	módos család, bolgár édes- apa, kettős identi- tás édesanyja sokat volt távol a csa- ládtól, édesap- jához szorosabb szálak kötik	polgári család, amelyet a második világháború meg- tört édesanyjával és annak élettársá- val szeretetben nőtt fel
Tanul- mányok érdeklő- dési kör	Sorbonne művészetek (irodalom, festészet, nyelvek)	Yale politika-, és jogtu- domány	Harvard jogtudomány	jogtudomány	Budapesti Közgazdaságtu- dományi Egyetem, ELTE, közgazdaságtan	Testnevelési Főiskola tornász szakedző

Tevékenysége First Lady-ként	<i>Fehér Ház a kultúra fellelője, varázsolta</i> <i>külpolitikai diplomáciai sikerek</i>	<i>egészségügyi reform, gyermekek és nők jogvédelme, kampánystratégia, külpolitikai sikerek, férje legfőbb támogatója</i>	<i>Let's Move program, nők támogatása, háborúban részt vevő családok támogatása, művészek pártolása, művészetoktatás támogatása</i>	<i>kulturális rendezvényeken tiszteletet teszi, reprezentálás, férje külföldi útjain is részt vesz</i>	<i>külföldi diplomáciai utakon való részvétel, mell-rákellenes kampány</i>	<i>magyar kultúra közvetítése, magyar termékek védelme, gyermekintézmények látogatása, nők támogatása</i>
Kiemelkedő, egyedi teljesítmény	<i>külpolitikai sikerek (Franciaország, India, Szovjetunió)</i> <i>Camelot legenda</i> <i>elbűvölő megjelenésének köszönhetően a mai napig rajonganak érte az emberek</i>	<i>elnökválasztási kampányban fontos szerep</i> <i>nemi szerepek felcserélése</i> <i>az első elnöki ciklusban a fontos tisztségek felére nőket neveztek ki az ő hatására</i> <i>nők jogainak védelme nemzetközi szinten</i>	<i>2008-as elnöki kampányban kiemelkedően aktív</i> <i>Let's Move Program kidolgozása és népszerűsítése</i> <i>testalkatát elfogadva sok nő példaképeként funkcionál</i>	<i>Magyar Ökumenikus Segélyszervezet jószolgálati nagykövete</i> <i>Országos Gyermekmentő szolgálat tagja és önkéntese</i>	<i>Egészséges Településekért Alapítvány tagja, kuratóriumi elnök</i>	<i>Vedd a magyart, véd a magyart! kampány védnöke</i> <i>Magyar Ízek Vására rendezvény védnöke</i>

Amivel segítette férje karrierjét	<p>uralta a média csatornáit, nem engedte a magánélet kiszivárogtatását</p> <p>nem vett tudomást férje kilengéseiről</p> <p>külpolitikai sikerek</p>	<p>amíg a háttérben mozgott segítette férjét (kampánystratégaként)</p> <p>Monica Lewinsky botrány idején is férje mellett állt</p>	<p>kampányban játszott szerepe</p> <p>nagy népszerűségnek örvend, ez erősíti férje pozícióját is (partner a közszereplésben)</p>	<p>A konyhaablakból című könyvében férje értékeit hangsúlyozza</p>	<p>férje magánéletben betöltött szerepeit mutatja be a róla készült életrajzi könyvben</p>	<p>passzív résztvevője férje politikai karrierjének</p>
Amivel hátráltatta férje karrierjét	<p>nem fogadott minden államfőt a Fehér Házban (erről a média semmit sem tudott, de a visszautasított politikusok rossz néven vették)</p>	<p>közös elnökség próbálkozásai, önálló célokat szánt magának</p> <p>férje gyengébbnek tűnt mellette erős jelleme és megjelenése miatt egészségügyi reform bukása</p>	<p>egyelőre sikeresen teljesíti a First Lady Szerepét</p>	<p>nem hátráltatják férjük karrierjét, mert alig kapnak szerepet a híreket közlő médiában</p>		

Médiához való viszonya	<i>ritkán, de annál tudatosabban jelent meg a nyilvánosság előtt, a sajtó tisztelte</i>	<i>nagyon ellentmondásos, először irányítani akarta a médiát, majd alkalmazkodott a körülményekhez</i>	<i>sűrűn szerepel címlapokon, számos alkalmat teremt arra, hogy fotózzák, imádja a média</i>	<i>ritka sajtószerelés, többnyire akkor sem megnyerő a megjelenése</i>	<i>elismert szaklap is készített vele interjút, ennek ellenére közömbös a média irányába</i>	<i>női magazinok (inkább kevésbé ismertek) készítettek vele interjút, tévés szereplésre szinte nincs példa</i>
Digitális kommunikáció használata	<i>A Fehér Ház hivatalos honlapja beszámol tevékenységeikről</i>			<i>nincs saját honlapja, férje honlapiáról</i>	<i>Wikipédia magyar és angol nyelvű ol-</i>	<i>a Köztársasági Elnöki Hivatal hivatalos oldaláról</i>
	halála után is rajongói oldal Facebook-on, Wikipédia	Facebook profil, de már más minőségben szerepel	Facebook és Twitter profilok aktív használata			